

Nietzsche: Mimo dobro a zlo

O PŘEDSUDECÍCH FILOSOFŮ

6

Postupně se mi odhalovalo, čím byla dosud každá velká filosofie : totiž vyznáním svého původce, jakýmsi druhem nechtěných a bezděčných memoárů ; a dále, že v každé filosofii to byly morální (či nemorální) záměry, které tvořily ten vlastní klíček, z něhož pokaždé vyrašila celá rostlina. A vskutku - chceme-li pochopit, jak vlastně vznikla nejodtažitější metafyzická tvrzení určitého filosofa, učiníme dobře (a moudře), když se nejprve vždy otážeme : o jakou morálku tu (mu) jde ? Nevěřím tedy, že otcem filosofie je nějaký "pud k poznání", nýbrž že poznání (a nepoznání !) zde i všude jinde slouží jen jako nástroj jinému pudu. Kdo se však na základní lidské pudy podívá z hlediska toho, nakolik právě zde působily jako inspirující géniové (nebo démoni a skřeti), pozná, že všechny již kdysi ve filosofii působily - a že každý z nich by nesmírně rád představil právě sebe jakožto poslední účel bytí a oprávněného pána všech ostatních pudů. Neboť každý pud je vládychtivý : a jako takový se pokouší filosofovat. - Ovšem : u učenců, lidí vskutku vědeckých, tomu může být jinak - "lépe", chcete-li - zde opravdu může existovat něco jako pud k poznání, jakýsi malý nezávislý hodinový stroj, který, je-li dobře natažen, zdatně pracuje na svém, aniž se toho veškeré ostatní pudy učence nějak podstatněji účastní. Vlastní učencovy "zájmy" se proto zpravidla soustřeďují úplně jinam, například na rodinu, výtěžnou činnost nebo na politiku ; je dokonce skoro jedno, zda byl jeho strojek postaven ve vědě na to či ono místo a zda to "nadějný" mladý pracovník dotáhne na dobrého filologa nebo znalce hub nebo chemika : - není pro něho charakteristické, že se stane tím či oním. Na filosofovi naopak není neosobního naprosto nic; a zejména jeho morálka svědčí rozhodným a rozhodujícím způsobem o tom, kým je - to znamená, do jaké hierarchie jsou seřazeny nejnižší pudy jeho přirozenosti.